

ĐÈO

MANG YANG

Hà Thúc Giảng

Trong nước ta, có nhiều nơi phong cảnh đẹp, nhưng ít người biết đến, nhất là ở những vùng xa xôi hẻo lánh. Đèo Mang Yang là một trong những thắng cảnh cần được giới thiệu sâu rộng trong quần chúng để thưởng ngoạn.

Vậy đèo Mang Yang ở đâu, và có gì đặc biệt để hành khách đến xem?

Đèo Mang Yang nằm trên Quốc lộ 19, giữa ranh giới hai tỉnh Bình Định và Pleiku.

Đi đến tỉnh Pleiku bằng đường bộ theo Quốc lộ 19 hành khách phải vượt qua hai đèo An Khê và Mang Yang. Đèo An Khê bắt đầu từ cây số 58 và đèo Mang Yang bắt đầu từ cây số 108.

Qua khỏi đèo An Khê, hành khách bỏ lại đằng sau đồng bằng Bình Định, thung lũng sông Côn với ruộng đồng bao la, làng mạc xanh tươi để lên vùng trung châu, thượng lưu thung lũng sông Ba với Quận lỵ An Túc rồi đến rừng dầu trùng điệp trên núi đồi thoải thoải lác đác một đôi làng Thượng sắc tộc Ba-na. Vượt đèo Mang Yang, hành khách bắt đầu lên vùng cao nguyên Pleiku-Kontum, một phần của cao nguyên Trung Phần, khí hậu và cảnh vật hoàn toàn đối khác, mát mẻ, khoáng khoáng với những nhà sàn của đồng bào Thượng sắc tộc Jarai. Phong cảnh hữu tình, êm đẹp và khí hậu mát mẻ của đèo Mang Yang lưu lại trong tâm trí hành khách những hình ảnh không bao giờ quên được.

PHONG CẢNH VÀ ĐỊA THỂ CẤU TẠO ĐÈO MANG YANG:

Sau khi qua quận lỵ An Túc khoảng 20 cây số, hành khách bắt đầu thấy đằng trước một dãy núi cao, xanh um cây cối mà Quốc lộ 19 phải chạy qua để vào tỉnh Pleiku: đó là đèo Mang Yang.

Đèo Mang Yang nằm giữa những ngọn núi cuối cùng về phía đông nam của một vùng núi rừng cao và hiểm trở chạy dài trên vài trăm cây số bắt đầu từ thượng nguồn sông Bông thuộc tỉnh Quảng Nam, sát biên giới Lào Việt, gọi là vùng rừng núi Sê-Đăng. Dãy núi này là một phần của Cao Nguyên Trung Phần, và là vùng ngoại biên gọn cao của lục địa Indonesia cũ. Núi được cấu tạo phần lớn bởi phun xuất thạch và đá hoa cương. Những nơi có đá hoa cương đã hủy hoại tạo ra đất thịt

màu trắng pha vàng nhạt pha lẫn cát và mi-ca. Tây nam đèo Mang Yang có đất đỏ, màu của phun xuất thạch và đá ba-dan hủy hoại bởi thời gian.

Từ đỉnh đèo có cao độ trên ngàn thước, với thế đất dốc xuôi về phía tây nam cho đến cao độ khoảng 300 thước tại vùng biên giới Căm-pu-chia. Trái lại hướng đông đèo, thế đất lại dốc về hướng đông nam, thấp dần về phía biển.

Cách chân đèo về phía đông khoảng vài cây số có một đài chiến sĩ trận vong đơn sơ, khiêm nhường, là ngôi mộ tập thể của các chiến sĩ Việt và Pháp đã tử trận trong trận đánh giữa quân viễn chinh Pháp và quân đội Việt Minh vào tháng mùa xuân năm 1954. Khi lên đến nửa đường của đoạn đèo dài 4 cây số này, hành khách thấy những cây bằng lăng cổ thụ cao ba bốn chục thước với thân cây màu trắng xen lẫn với những loại cây quý khác như cẩm lai, dầu v.v.. Gần chân đèo có một mạch nước nhỏ, xuất hiện từ sườn núi phía bắc. Nhờ ở độ cao trên ngàn thước, nơi đèo này có cả phong lan.

Vào những buổi sáng đẹp trời, tại phía đông chân hoặc sườn đèo, cạnh hai bên đường hành khách may mắn có thể nhìn thấy những đàn công màu sắc xinh đẹp, vui tươi xòe đuôi vẫy múa hay những đàn gà rừng hớn hờ lục tục rú nhau đi kiếm mồi. Những buổi trưa tạnh ráo, có một đôi con nai thanh thoi gặm cỏ xa xa. Buổi chiều, thỉnh thoảng có những đàn khỉ băng ngang qua đèo, nếu có người đầu đó, chúng sẽ dừng chân nhìn người với vẻ mặt tò mò, và dáng điệu nghi ngờ, e ngại. Tại đèo Mang Yang, lăm lăm cũng có những chú cọp núp sau lùm cây rậm rình mồi.

Đèo Mang Yang là một vùng rừng lý tưởng cho các cầm thú nhiệt đới. Đỉnh đèo Mang Yang ở cây số 113 thuộc tỉnh Pleiku. Phong cảnh phía đông và phía tây đèo khác nhau hoàn toàn. Phía đông là rừng cây dầu trùng điệp, đất màu trắng pha màu vàng nhạt, phía tây là đồi thoải thoải bao phủ bởi cỏ tranh mềm mại mọc trên mặt đất đỏ.

Đứng ở đỉnh đèo trông về hướng đông, nếu trời quang mây tạnh, không có sương mù bao phủ, qua một rừng cây dầu mênh mông, bờ biển Quy Nhơn có thể nhìn thấy được ở cuối chân trời.

Phong cảnh đèo Mang Yang thật là đẹp đẽ và hùng vĩ hơn những điều mà hành khách biết về địa điểm này.

KHÍ HẬU VÀ THỜI TIẾT Ở ĐÈO MANG YANG:

Đèo Mang Yang là ranh giới giữa hai tỉnh Bình Định và Pleiku, đồng thời cũng là ranh giới giữa vùng cao nguyên và trung châu, duyên hải.

Khí hậu và thời tiết một địa phương thay đổi theo thời gian trong năm và vị trí địa dư. Nhưng cao độ, địa